

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๑/๒๕๕๗

วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประธานรัฐสภา ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ว่า

ข้อ ๑ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

ข้อ ๑.๑ ด้วยรัฐสภาโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๕๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ยืนยันมติรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. พร้อมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบเรียนนายกรัฐมนตรี นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓

ข้อ ๑.๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๗๑๕ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เรียนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ว่าได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. และเห็นควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนคืนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. กลับมาพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้อง โดยถือว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังไม่เคยรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑.๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีคำสั่งให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. กลับคืนมาก่อนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและหาแนวทางแก้ไขให้ถูกต้องตามแนวทางที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๔๓๒๖ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อขอถอนหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๕๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. คืนจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เนื่องจากได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วพบว่า มีข้อความในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขัดแย้งกันจริง จึงเห็นสมควรถอนเรื่องดังกล่าวกลับคืนมาเพื่อให้ระยะเวลา ๒๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ สิ้นสุดหยุดลงและจะได้หาวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง

ข้อ ๑.๕ ประธานรัฐสภาได้เชิญประธานวุฒิสภา ประธานคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ประธานคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ ประธานคณะกรรมการการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ประธานคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน มาประชุมร่วมกันในวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๗ เพื่อพิจารณาหาข้อเท็จจริงที่เป็นสาเหตุของปัญหาที่ข้อความในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. มีความขัดแย้งกัน โดยที่ประชุมร่วมกันมีความเห็นสอดคล้องกัน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล ๔ คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคร่วมฝ่ายค้าน ๔ คน และสมาชิกวุฒิสภา ๕ คน รวมเป็น ๑๓ คน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาปัญหาการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.

คณะกรรมการดังกล่าว ได้ตรวจพบว่าสาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภา โดยวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ซึ่งผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ทำให้เกิดปัญหาข้อความในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมไม่สอดคล้องและขัดแย้งกันเองใน ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นที่ ๑ การแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษตามความในมาตรา ๑๘ (๘) กำหนดให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย แต่ความในมาตรา ๕๒ กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์พิเศษ

ประเด็นที่ ๒ การแต่งตั้งอาจารย์พิเศษตามความในมาตรา ๑๘ (๕) กำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน แต่ความในมาตรา ๓๑ (๗) กำหนดให้อธิการบดีเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรในคราวประชุมเมื่อวันพุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ มีมติเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญ และทำให้เป็นปัญหาที่ข้อความในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. มีความคลาดเคลื่อนขัดแย้งกันเอง ซึ่งกลายเป็นประเด็นปัญหาที่จำเป็นต้องวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ในการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ในครั้งนี้

นอกจากนั้น คณะกรรมการดังกล่าวยังได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวเป็น ๖ วิธี คือ

๑) นำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ โดยเห็นว่าสามารถตีความร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ให้มีผลใช้บังคับและปฏิบัติได้

๒) นำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งกราบบังคมทูลถวายรายงานข้อเท็จจริงถึงความบกพร่องที่เกิดขึ้น

๓) รัฐสภาควรแก้ไขร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ให้ถูกต้องเสียก่อนแล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ

๔) เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาตามกระบวนการ และเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว จึงส่งให้นายกรัฐมนตรีพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ซึ่งเป็นฉบับหลัก โดยให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพร้อมกันทั้ง ๒ ฉบับ พร้อมทั้งกราบบังคมทูลเหตุผลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วก็ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยประกาศฉบับหลักก่อนแล้วจึงประกาศฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๕) เนื่องจากนายกรัฐมนตรีมิได้นำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ภายใน ๒๐ วัน ตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ทำให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ค้างงอวดสภาพของความเป็นร่างพระราชบัญญัติได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว จึงต้องเสนอร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ใหม่ทั้งฉบับ และต้องเริ่มกระบวนการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาใหม่ทั้งหมด

๖) ส่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. กลับไปให้ประธานวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตามมติของวุฒิสภา แล้วส่งกลับให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไปเนื่องจากเนื้อความที่ขัดแย้งกันมีสาเหตุมาจากการแปลความในมติของวุฒิสภาที่ไม่ตรงกัน

ข้อ ๑.๕ ต่อมาประธานรัฐสภาได้เชิญประธานวุฒิสภา ประธานคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทุกคณะ ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ประธานคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้านเพื่อประชุมหารือและพิจารณาข้อเสนอของคณะกรรมการร่วม เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๗ ในการพิจารณาก็ไม่อาจหาข้อยุติที่สอดคล้องต่อกันทุกฝ่ายได้ ก็มีผู้เสนอแนวทางเพิ่มเติมว่าเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี อันเป็นองค์การสำคัญตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นแล้วจริง สมควรส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๒ ปัญหาความขัดแย้งในการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๒.๑ การที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. มีปัญหาข้อความขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมาย และเห็นควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถอนคืนร่างพระราชบัญญัตินี้กลับมาพิจารณาคำเนินการให้ถูกต้อง โดยถือว่า

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังไม่เคยรับร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด และมีการให้สัมภาษณ์ทางสื่อมวลชนโดยนายกรัฐมนตรีและเลขาธิการคณะรัฐมนตรีว่า ไม่อาจนำร่างพระราชบัญญัติที่มีข้อบกพร่องนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยได้ เพราะการนำร่างพระราชบัญญัติที่มีข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยนั้นเป็นการไม่บังควร ย่อมเป็นการโต้แย้งการใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญว่า ฝ่ายบริหารมีอำนาจที่จะไม่นำร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายได้เพียงใดหรือไม่

ข้อ ๒.๒ เมื่อมีการถอนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. คืนมาจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อหาหนทางแก้ไขในชั้นรัฐสภาแล้ว มีความเห็นโต้แย้งว่ารัฐสภานำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. กลับมาแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดๆ ไม่ได้เพราะรัฐธรรมนูญได้บัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติไว้ชัดเจนแล้ว กล่าวคือ เมื่อรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. แล้ว ต้องส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้น มาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขที่จะทรงลงพระปรมาภิไธยให้กฎหมายมีผลใช้บังคับ หรือไม่ทรงเห็นชอบด้วยและไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย หรือมิได้พระราชทานคืนมาซึ่งเป็นพระราชอำนาจโดยอิสระขององค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นพระประมุขโดยแท้

ข้อ ๓ ความเห็นของประธานรัฐสภา

ข้อ ๓.๑ แม้ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. จะมีเนื้อความขัดแย้งกันเองและจำเป็นต้องมีการแก้ไขก็จริง แต่ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขก่อนที่นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ หรือเป็นการแก้ไขภายหลังที่นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายแล้วก็ตาม เมื่อความขัดแย้งในเรื่องดังกล่าวเป็นเพียงปัญหาในทางปฏิบัติเล็กน้อยที่สามารถรอการแก้ไขได้โดยที่สาระส่วนใหญ่ของร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. หากมีผลใช้บังคับแล้วมีความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ปฏิบัติได้ และเมื่อกระบวนการตราพระราชบัญญัติได้สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๗๕ ประกอบมาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ แล้ว การที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยก็มิได้เป็นความผิดของรัฐบาลและมีใช่เป็นการกระทำที่มีบังควรแต่อย่างใด เพราะนายกรัฐมนตรีได้ปฏิบัติตามกระบวนการนิติบัญญัติภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามมติของรัฐสภาแล้ว นอกจากนั้น มาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขที่จะต้องทรงลงพระปรมาภิไธยให้กฎหมายมีผลใช้บังคับ หรือทรงใช้พระราชอำนาจไม่ทรงเห็นชอบด้วย

และไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย หรือมิได้พระราชทานคืนมา แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในกรณีร่างพระราชบัญญัติซึ่งผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาที่มีความบกพร่องหรือไม่ถูกต้องไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังที่ได้ทรงใช้พระราชอำนาจกรณีร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติเหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๗ พ.ศ.

ในทางตรงกันข้ามหากจะมีการนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ซึ่งได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วกลับมาแก้ไขก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นการสร้างบรรทัดฐานที่อาจเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้

ข้อ ๓.๒ ปัญหาดังกล่าวยังไม่เคยมีประเพณีปฏิบัติมาก่อน แม้จะมีการกล่าวอ้างว่าเคยมีแนวปฏิบัติในสมัยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แต่ก็เห็นว่าสาระสำคัญของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ประธานรัฐสภาพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และนายกรัฐมนตรี อีกทั้งเป็นปัญหาความขัดแย้งที่จำเป็นต้องชี้ขาดว่า จะนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ตามความในมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ โดยที่ข้อความบางส่วนของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนขัดแย้งกัน หรือหากรัฐสภาจะนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. กลับมาแก้ไขจะดำเนินการได้เพียงใดหรือไม่ สมควรที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ เพราะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๖ ว่า การที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ หากก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติ รัฐสภาจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อน แล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ได้หรือไม่

นายบัญญัติ บรรทัดฐาน ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ยื่นคำชี้แจงว่า

ศาลรัฐธรรมนูญได้แจ้งเรื่อง การรับคำร้องเกี่ยวกับกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ แล้วนั้น ผู้นำฝ่ายค้านฯ ขอชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในฐานะผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

๑. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ครบถ้วนทุกขั้นตอน กล่าวคือ

๑.๑ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร วันพุธที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว แล้วได้นำเสนอวุฒิสภาพิจารณาต่อไป (ข้อ ๑๒๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔)

๑.๒ ในคราวประชุมวุฒิสภา วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ที่ประชุมได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติม และส่งกลับมายังสภาผู้แทนราษฎร

๑.๓ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร วันพุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ที่ประชุมโดยเสียงข้างมากเห็นชอบกับการแก้ไขของวุฒิสภา เสียงข้างน้อยเห็นว่ามิชอบคัดค้านพร้อมขอให้ตั้งกรรมาธิการร่วมกัน จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ (๓) (ข้อ ๑๒๑ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔)

๒. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ดำเนินการถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๕ (๓) แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ จึงต้องดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๕๓ ตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๗๕ (๓)

๒.๒ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติ.....ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติ.....นั้น จากรัฐสภา” ข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๔๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ แจ้งเลขาธิการคณะรัฐมนตรียืนยันมติของรัฐสภาพร้อมด้วยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ ต่อไป ซึ่งเป็นการดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนถูกต้อง ตามรัฐธรรมนูญแล้ว

๒.๓ การดำเนินการอื่นใดนอกเหนือที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ จึงน่าจะเป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ซึ่งเป็นพระราชอำนาจ

ในฐานะผู้นำฝ่ายค้านฯ มีความเห็นว่า น่าจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ โดยนำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งกราบบังคมทูลถวายรายงานถึงความบกพร่องที่เกิดขึ้นด้วย ทั้งนี้เพื่อทรงใช้พระราชอำนาจตามที่ทรงเห็นสมควร ตามมาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงฟังได้ว่า รัฐสภาโดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๔๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ยินยอมมติรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. พร้อมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเรียนนายกรัฐมนตรี นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายตามความในมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๗๑๕ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖ เรียนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ว่าได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. และเห็นควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดอนคืนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. กลับมาพิจารณาดำเนินการให้ถูกต้อง ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีคำสั่งให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดอนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. กลับคืนมาก่อนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและหาแนวทางแก้ไข ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๔๓๒๖ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อขอถอนหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๓๔๕๑ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. คืนจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เนื่องจากได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วพบว่ามีข้อความในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขัดแย้งกันจริง

ประธานรัฐสภายื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ว่า การที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ หากก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติ รัฐสภาน่าจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อน แล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ได้หรือไม่

ประธานรัฐสภา ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ซึ่งมาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย” ตามมาตราดังกล่าว รัฐธรรมนูญได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้ ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญและผู้ยื่นคำร้องจะต้องเป็นองค์กรที่มีปัญหานั้น หรือประธานรัฐสภา คดีนี้แม้ว่าประธานรัฐสภาจะเป็นผู้ยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยก็ตาม แต่ก็ต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กร จึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่าคดีนี้เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรหรือไม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้” ถ้อยคำว่า “นายกรัฐมนตรี” ตามมาตรา ๕๓ นั้น เป็นองค์กรหรือไม่ เห็นว่าคำว่า “นายกรัฐมนตรี” ตามมาตรา ๕๓ นั้น มิได้หมายถึงสถาบันหรือองค์กร แต่มีลักษณะเฉพาะตำแหน่ง คือ ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากตามมาตรา ๕๓ นายกรัฐมนตรีดำเนินการได้โดยไม่ต้องให้คณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาอีก จึงเป็นการกระทำในฐานะนายกรัฐมนตรี เมื่อนายกรัฐมนตรีมิใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญในความหมายตามมาตรา ๒๖๖ แล้ว หากมีปัญหาก็คงไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีกับรัฐสภา จึงมีข้อพิจารณาแต่เพียงว่าเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาหรือไม่

ตามคำร้องของประธานรัฐสภา แม้ว่าคำขอจะใช้คำว่า “รัฐสภา” ซึ่งคล้ายกับว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ในระหว่างนั้นอยู่ในช่วงปิดสมัยประชุม (ปิดสมัยประชุม พ.ย. ๒๕๕๖ และเปิดสมัยประชุม ๔ ก.พ. ๒๕๕๗) และไม่ปรากฏว่าได้มีการเรียกประชุมของแต่ละสภาแต่อย่างใด เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าประธานรัฐสภาเรียกร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. คืนจากนายกรัฐมนตรีในขณะที่อยู่ในระหว่างการนำขึ้นทูลเกล้าฯ ตามมาตรา ๕๓ โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา จึงเป็นการกระทำโดยส่วนตัวไม่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา หากการกระทำของประธานรัฐสภามีปัญหาก็เป็นปัญหาของประธานรัฐสภาไม่ใช่ปัญหาของรัฐสภา จึงไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาแต่อย่างใด

LIR

กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่ประธานรัฐสภาไม่แน่ใจว่าจะต้องปฏิบัติเช่นไร และสงสัยว่าการเรียกร้องพระราชบัญญัติคืนนั้นเป็นการกระทำโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญหาทางออก เห็นว่าเป็นลักษณะของการหารือ ดังนั้นกรณีตามคำร้องจึงไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับไว้พิจารณา วินิจฉัย จะต้องยกคำร้อง

ประธานรัฐสภายื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. พร้อมส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ หากก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ได้ตรวจพบปัญหาข้อความที่ขัดแย้งกันในร่างพระราชบัญญัติ รัฐสภานำร่างพระราชบัญญัตินี้กลับคืนมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ก่อนแล้วจึงส่งให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ ได้หรือไม่

พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ถึง มาตรา ๕๔ ได้บัญญัติถึงกระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติว่า การตรากฎหมายเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ อันประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยให้มีผู้ที่ทำหน้าที่ใช้อำนาจยับยั้งกฎหมายอยู่ ๒ ทาง คือ นายกรัฐมนตรีและพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีเงื่อนไขในการใช้อำนาจดังกล่าวแตกต่างกันไป คือ นายกรัฐมนตรีจะมีเวลาในการยับยั้งร่างกฎหมายเป็นเวลา ๒๐ วัน ซึ่งแต่เดิมในอดีตไม่มีเงื่อนไข นายกรัฐมนตรีจะไม่นำร่างพระราชบัญญัติฯ ขึ้นทูลเกล้าฯ เสด็จก็ได้ ทำให้เป็นการก้าวก่ายการใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงได้กำหนดเงื่อนไขในการที่นายกรัฐมนตรีจะต้องนำร่างพระราชบัญญัติฯ ขึ้นทูลเกล้าฯ โดยมาตรา ๕๓ บัญญัติว่า นายกรัฐมนตรีจะต้องนำขึ้นทูลเกล้าฯ ภายใน ๒๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติฯ ส่วนพระมหากษัตริย์มีดุลพินิจในการเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติหรือไม่ก็ได้ โดยการพระราชทานคืนให้ฝ่ายนิติบัญญัติโดยไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยหรือไม่ทรงพระราชทานคืนภายในกำหนดระยะเวลา ๕๐ วันก็ได้ โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นระบบการตรวจสอบร่างกฎหมาย โดยมีฝ่ายที่เกี่ยวข้องคือ รัฐสภา นายกรัฐมนตรี และพระมหากษัตริย์

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ นั้น ได้มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจในการดำเนินการของแต่ละองค์กรไว้ชัดเจน คือ มาตรา ๕๓ บัญญัติว่า เมื่อร่างพระราชบัญญัติได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรี ซึ่งในทางปฏิบัติ

ฝ่ายเลขานุการฯ ขององค์กรดังกล่าวทำหน้าที่ทางธุรการ ถือว่า องค์กรได้ส่งและรับร่างพระราชบัญญัติ นั้นแล้ว จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการแยกการใช้อำนาจแต่ละส่วนขนาดจากกัน คือ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติและส่งให้นายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ เป็นอัน หมดอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาแล้ว ไม่มีกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญมาตราใดบัญญัติให้รัฐสภาเรียกร่าง พระราชบัญญัติฯ กลับคืนมาพิจารณาใหม่ได้อีก และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ บัญญัติว่าให้นายกรัฐมนตรี นำร่างพระราชบัญญัตินำขึ้นทูลเกล้าฯ ภายใน ๒๐ วัน ซึ่งประธานรัฐสภาได้เคยตีความว่า เมื่อส่งไปให้ นายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๕๓ แล้วรัฐสภาไม่สามารถนำเสนอศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ได้เช่นในกรณีร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. และนายกรัฐมนตรีก็ไม่มี อำนาจที่จะส่งร่างพระราชบัญญัติฯ คืนให้รัฐสภาได้ดังเช่นร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ที่มีข้อผิดพลาดแต่นายกรัฐมนตรีใช้วิธีการทำบันทึกข้อสังเกต แนบไปกับร่างพระราชบัญญัติพร้อมหนังสือขอพระราชทานอภัยโทษด้วย แทนการส่งคืนฝ่ายนิติบัญญัติ แสดงให้เห็นว่าทั้งรัฐสภาและนายกรัฐมนตรียอมรับว่าเมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฯ และ ส่งให้นายกรัฐมนตรีแล้วไม่มีทางกระทำอย่างอื่นได้นอกจากนายกรัฐมนตรีจะต้องนำขึ้นทูลเกล้าฯ เท่านั้น แสดงว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ ในส่วนของนายกรัฐมนตรีนั้นไม่ได้ให้สิทธินายกรัฐมนตรีใช้ดุลพินิจ เป็นอื่นใดนอกจากนำขึ้นทูลเกล้าฯ เท่านั้น และในส่วนของรัฐสภาเมื่อให้ความยินยอมร่างพระราชบัญญัติแล้ว ก็ไม่สามารถเรียกคืนมาพิจารณาใหม่ได้อีก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า คำร้องของประธานรัฐสภาที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ นั้น ไม่ใช่กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงให้ยกคำร้อง

และการที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. พร้อมส่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ ก่อนที่ นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าฯทูลกระหม่อมถวาย รัฐสภาจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขไม่ได้

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIRIT